

Městečko Chrast bylo založeno v druhé polovině 13. století činností podlažického benediktinského kláštera. Městečko se rozkládalo na místě dnešního náměstí, tenkrát zvaného tržiště, kolem nějž si noví obyvatelé postavili své domy. Tržiště uzavíraly dvě brány a vedla jimi cesta směřující od Podlažic ke Chrudimi. Chrast dostala i některé výsady – práva. Měla týdenní a výroční trhy, právo prodeje soli, právo šenku, právo cla, směla vest své pozemkové knihy a měla i výsadu, že se v ní mohli usazovat řemeslníci. K osídlení nového městečka byli vyzváni až dosud svobodní obyvatelé nedalekých Chraštic, kteří své statky prodali a zakoupili si je Chrastí. Do rukou kláštera složili jen část peněz, tak zvané zákupné.

Jedním z domů je **dům č. p. 12.**

Písemný záznam o budově, která byla postavena na místě starého gotického domu se sklepy z 15. století, pochází již z roku 1652. Po požáru města roku 1709 byl dům opraven a dostavěn v nynější podobě jako hloubkový dvoutrakt s barokními výsečovými klenbami v přízemku. Nynější patro s raně klasicistním atikovým hlavním průčelím pochází nepochybně až z doby po dalším požáru města roku 1774. Do tohoto roku se datuje výstavba přízemního křídla, v roce 1838 již zachyceného ve stejné půdorysné rozloze. Poslední dílčí úprava je z roku 1964.

Jedná se o barokní dům, který patří mezi přední články historického fondu náměstí v Chrastí. Nárožní jednopatrový dům má přízemní dvorní křídlo, založené na úzké, hloubkové parcele. Hlavní průčelí s vysokou rovnou atikou je trojosé, klasicistní, členěné horizontálními římsami a lisenovými rámci v atice s koutovými výplněmi. V přízemí vpravo hladký vstup, vlevo segmentové okno v lici, vsazené do zbytků lištového ostění s klenáčky, náležejícímu původně krámskému výkladci. Okna v prvním poschodí novodobá, v atice žaluziová, s lištovými šambránami s uchy a trojúhelnými supraportovými frontony. Hlavní římsa fabionová, se zubořezem ve vlisu. Pravá boční fasáda, stejně jako nádvorní strana stavby, jsou hladké, beze znaků, vyzděné z lomového kamene. Přízemí hlavní budovy je rozvrženo v hloubkovém dvoutraktu, s chodbou vpravo, klenutou polokruhově valenou se sledem křížových polí s mírnými hřebínky na hranách. V levém traktu v předním i zadním díle po hloubkové polokruhově zaklenuté místnosti s párem vstřícných trojbokých lunet. Na středu hloubky situováno schodiště do patra a suterénu, vedle něhož probíhá segmentově zaklenutý průchod, spojující obě již zmíněné místnosti. Z hlediska vývojového vzbuzuje pozornost mohutný úsek zdiva, ukončující zadní prostor na straně ke schodišti, pohybující se kolem 2 m tloušťky. Další zajímavostí je zachovalá barokní pec s černou kuchyní, zaujímající bezmála celou šíři zadní stěny tohoto prostoru. Připojené křídlo se střední hloubkovou zdí je plochostropé, vpravo do

dvora s klasicistním nástropním zrcadlem. Suterén situovaný pod levou přední částí dispozice hlavní budovy tvoří zde za sebou umístěné hloubkové sklepy, nesledující půdorysné rozvržení přízemku. Větší přední sklep s neomítanou polokruhově valenou klenbou s otisky šalování zaujímá část chodby a sousední klenuté místnosti při náměstí, sousední prostor, rovněž polokruhově hloubkově valený klenutý, do něhož sestupují schody z přízemí, je vzhledem k předchozímu podstatně zúžen.

Tento dům postupně obývali:

1652 Macháček Rudolf chalupník

1726 Macháček Rudolf

1765 Václav Kuchynka mlynář

1784 Kuchynka Václav

1790 postoupil Kuchynka Václav svůj grunt svému synu Václavovi

1817 Novotný Antonín jirchář

1820 až 1850 Šmíd František perníkář

6. 3. 1851 Šmídová Anna ½

7. 1. 1868 Konvalinka Josef ½

Syn: Eberhart Konvalinka nar 1869, měšťan, katolík v Chrasti č. 12, nar. v Chrasti č. 12, okres a hejtmanství Chrudim, syn Josefa Konvalinky, ředitele hor v Moravské Ostravě, a jeho manželky Anny, rodem Šmídové z Chrasti. Matka Theresie Murón, nar. 1868 katolička, nar. v Bašce č. 478 (u Frýdku), dcera Jana Muroně, slévače v Bašce č. 478 a jeho manželky Mariany, rozené Hlosta ve Starém Městě č. 59 (u Frýdku), okres a hejtmanství ve Slezku, bába Marie Černovská z Chrasti

Jejich děti : Otto nar. 1888, Justina nar. 1894, Trudo nar. 1896, Felix nar. 1898, Helena nar. 1901, Josef nar. 1904, Viktor nar. 1905, Hugo nar. 1909

11. 5. 1896 narozen Trudo Gabriel Konvalinka, otec Eberhart Konvalinka, katolík, měšťan v Chrasti č. 12, nar. v Chrasti, syn Josefa Konvalinky, ředitele hor v Moravské Ostravě, a manželky jeho Anny, roz. Šmídové z Chrasti č. 12, nar. 1822, zemřela 1859.

Trudo Konvalinka, drogist a legionář, příslušník 23. střeleckého pluku rakouské armády, zajat 1918 v Tonale (Itálie), vstoupil do čs. legií 15.10. 1918 (39. pěší pluk), demobilizován 6. 12. 1920

23.12.1888 Konvalinka Oto ¼, byl dědečkem paní Nadi Konvalinkové slavné české herečky

15. 12. 1889 Konvalinka Ebrhard ¼, Konvalinka Karel ¼

16. 11. 1939 Konvalinková Terezie ¼

24. 8. 1894 narozena Justina Anastásie Konvalinková

Paní Justina Konvalinková vlastní dům se svým bratrem Hugo Konvalinkou do roku 1967

V této době jsem na prázdniny ke svým prarodičům jezdí sestry Nad'a a Ljuba Konvalinkovi.

18.4. 1951 Nad'a Konvalinková slavná herečka absolventka Pražského DAMU, začínala v divadle J.K.Tyla v Plzni, je členkou městských divadel pražských. Zahrála si v mnoha krásných pohádkách a filmech. Např. Honza málem Králem, Adéla ještě nevečeřela, Nesmrtelná teta, kouzelný Měsíc, Lotrando a Zubejda a v mnoha dalších ...

31.10.1953 Ljuba Konvalinková, odstěhovala se do Švýcarska, kde žije dodnes. Pracovala na letišti u letištní policie.

1979 vlastní dům Hugo Konvalinka, který se z něho stěhuje a dům prodává

1980 Jaroslava Teznerová z Rosic

1997 kupuje dům Ing. Josef Šumpík

2005 přepisuje polovinu domu na svého bratra Ing. Jiřího Šumpíka

2007 kupuje dům současná majitelka Dagmar Tycová

Rekonstrukce domu:

V roce 2008 začíná komplexní rekonstrukce celého objektu včetně přilehlé zahrady. V rámci rekonstrukčních prací dochází ke statickému zajištění konstrukce domu a k detailní rekonstrukci vnějšího pláště i vnitřních prostor. Dochází k dozdění bočního přízemního objektu, obsahujícího prostory technického zajištění domu.

Během těchto prací byl odkryt zazděný prostor v zadním traktu, při kterém byla objevena zchovalá pec s přímým topením a pecištěm, kouřovým kanálem (dýmníkem) a zchovalou černou kuchyní. V první a druhé přízemní klenbové místnosti byla odhalena a rekonstruována část původní výmalby datovaná kolem roku 1652 na původních hliněných omítkách. V prvním patře byly objeveny zbytky černé kuchyně procházející stěnou hlavního pokoje v prvním patře dodatečně upraveny v kachlová kamna s keramickou plátovou troubou (datována z 18. století). V suterénních sklepních místnostech byla po odklizení cca 70 cm vrstvy rumiště objevena původní kamenná podlaha s odtokovým kanálem procházejícím napříč místností a ústícím v sousedním domě. Je zachován a renovován původní vstup do

přístavby včetně pískovcového ostění a původních dřevěných oplechovaných dveří z přelomu 18.-19.stol. Došlo k přeložení, vyčištění a doplnění původní opukové dlažby v boční klenbové chodbě z 18.stol.

Byly zrekonstruovány původní dřevěné podlahy v přízemní klenbové místnosti a hostinského pokoje v I. patře. Dále byla realizována rekonstrukce a revitalizace celé přilehlé zahrady, včetně rekonstrukce a dozdění hlavní 3 metry vysoké opukové zdi a zadní vjezdové brány. V rámci těchto oprav a úprav došlo k upravení a zpřístupnění části venkovního prostoru za budovou tech. služeb.

Historická data a události města Chrasti a přilehlého okolí:

Chrast se poprvé písemně připomíná k roku 1318 v souvislosti s rychtářem Miloslavem z Chrasti, který byl pohnán před soud kvůli přepadení kupců z Moravan v **15. století** se Chrast stala zástavním majetkem rodu Kostků z Postupic, kteří ji vlastnili do roku 1539

1421 vypálení Podlažického kláštera husity. Chrast přifařena k husitské faře v Rosicích.

1452 majitelem panství a městečka se stává rod Kostků z Postupic

1493 listina potvrzující odvádění pouze úroku bez povinné roboty

1539 prodány Podlažice s Chrastí Divišovi Slavatovi z Chlumu a na Košumbece

1577 v dědičné vlastnictví získal Chrast Albrecht Slavata, městečko Chrast stalo se samostatným statkem a tehdy pravděpodobně došlo k výstavbě panského domu, z něhož se dodnes dochovaly klenby v nejstarší části zámku

1578 prodává chrašický mlýn se dvorem, rybníky, rolemi a lukami Jan Hlinecký rodu Slavatů za 425 kop grošů českých

1601 se stává Chrast majetkem pánů Berků z Dubé

1652 na základě závěti Markéty Berkové převzala Chrast Anna Eusebie ze Švamberka, provdaná za hraběte Linharta Oldřicha Harracha.

1653 po 30leté válce v Chrasti působili 4 krejčí, 4 pekaři, 3 řezníci, 3 tkalci, 1 mandlíř, 1 švec, 1 provazník a 1 truhlář

1656 prodáno Chrastické panství pražskému kardinálovi Arnoštu Harrachovi za 80.000 zl.

1660 dáno do vlastnictví nově zřízenému královéhradeckému biskupství
Chrast se stává se sídlem biskupů. Obnovení řemesel po 30leté válce

1664 fara přenesena z Rosic opět do Chrasti a povýšena na děkanství

1709 město zachvacují veliké požáry, zničeno vše

1774 další velký požár, zchoval se pouze zámek, děkanství a 9 chalup na podměstí

- 1836** v Chrasti 46 mistrů tkalců tkaniny „Mezulánu“ a 26 ševců.
- 1849** prvním starostou po zrušení poddanství byl zvolen mydlář Josef Smutný
- 1851** zřízena poštovní expedice
- 1853** Chrast povýšena na město
- 1867** založena Občanská záložna
- 1868** zřízena četnická stanice
- 1871** zprovozněna železniční trať Pardubice – Německý (Havlíčkův) Brod, zaveden telegraf
- 1885** zřízen městský vodovod díky odkazu Karla Reinitze z Ehrenheimsu
- 1893** založeno městské muzeum
- 1912** zavedeno telefonní spojení
- 1914** elektrifikace města (53 domů)
- 1927** postavena sokolovna
- 1929** postaven chrastecký vodojem (vysoký 42 m)
- 1949** znárodněný zámek předán do správy Místního národního výboru Chrast
- 1959** oslavy 700 let Chrasti